

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Kelyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héti és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 15.

„A képviselő ur állása nem összeférhetlen.“

Sohasem szerettem diák-koromban a dolgozatok letisztázását. Olyan kiszabott munkának néztem, a hol előre tudtam, mi lesz az eredmény; minek akkor vele vesződni? Addig halogattam, a mig csak lehetett s a vége az lett, hogy bizony csak meg kellett azért csinálni.

Ilyen helyzetben van most a képviselőház összeférhetlenségi bizottsága.

Van nekünk tudvalevőleg u. n. összeférhetlenségi törvényünk, mert minden modern parlamentáris alkotmányban kell ilyennek is lenni. Ha ezt a törvényt komolyan csinálnák meg és komolyan végrehajtanák, sok kellemetlenséget okoznának vele a képviselő uraknak; ezt megint nem engedheti meg a modern parlamentáris közszellem. Ugy segítettek hát rajta, hogy a szegény jogászokkal szépen betanultatták a törvény ideálisan hangzó rendelkezéseit, hadd lássák, micsoda önzetlen, derék férfiak hozzák azokat a nekik olyan rettenetes törvényeket. Mikor aztán a kis jogász telve idealizmussal és a honatyák iránti lelkesedéssel kilép az életbe, akkor megtanulja a törvény reális oldalát: azt, hogy sohasem hajtják végre.

Mire való hát akkor a törvény?

Arra, hogy legyen az összeférhetlenségi bizottságnak dolga; mert jól nevelt parlamentáris alkotmányban ilyen bizottságnak is kell lennie. Mikor nagyon unatkozik ez a bizottság, elvesz egy-egy esetet s aztán kellően megvitatva annak

jogi és politikai oldalát, kimondja rá a szentenciát: a képviselő ur állása nem összeférhetlen.

Akadnak azonban a nyáron egyes jó humoru hazafiak, a kik felfedezték az összeférhetlenségi törvényt és az összeférhetlenségi bizottságot. Nyári melegben jól esik a tréfa, ha nem kerül sok munkába, kapták hát magukat s megpróbálták alkalmazni a törvényt az egyes képviselőkre.

Az eredmény meglepő volt. Közel száz »esetet« fedeztek fel, a melyekben mindben egy-egy összeférhetlen állásu képviselő leledzett; mely sikeres eredményt siettek is az összeférhetlenségi bizottságnak tudomására hozni.

A tréfa igen jó volt. Az ország egy hélig mulatott a bejelentéseken — mert ugyan ki venne komolyan egy törvényt, a melyet maguk a törvényhozók kaczagnak ki első sorban? De nem mulatott az összeférhetlenségi bizottság. Nekik azt jelentette ez a tréfa, hogy tessék nyári melegben összeülni és vagy száz esetben kellő vizsgálat után és kellő indokolás kíséretében kimondani, hogy: a képviselő ur állása nem összeférhetlen.

Nyári melegben kegyetlenség illet követelni halandótól. Halogatták tehát a munkát, mint a kis diák a dolgozat letisztázását. A halogatás pedig igen kellemes dolog, a melyben könnyen belejön az ember a »schwungba.« Így esett, hogy a meleg nyár rég elhaladt, már-már a téli bunda is kezdi aggasztani zsebeinket, mikor végre ráfanyalodik az összeférhetlenségi bizottság s neki áll a munkának

Éppen, mint a hogy a diák utolsó perczben neki fog az írásnak s remekel

olyan munkát, a mely mindennek inkább nevezhető, csak tisztázásnak nem.

Nos az igen tisztelt összeférhetlenségi bizottság munkája is inkább nevezhető akárminek, csak éppen a törvény végrehajtásának nem.

Még négy napra való munkájuk programja fekszik előttünk; pontosan harminczhat eset, többek közt Tisza István gróf, Láncki Leó és Weisz Berthold ellen, a mely esetekre laikus is előre megmondhatja, hogy legalább is alaposan megvizsgálandók.

És a bizottság minden további megfontolás nélkül szám szerint beosztotta a restanciát négy napra s nyugodtan alhatunk fölöle, hogy le is fogja tárgyalni négy nap alatt. Elég lesz rá annyi idő, hogy meghozzák naponta a kilencz végzést: a képviselő ur állása nem összeférhetlen. Tisza István gróf, Weisz Berthold ur, a nagy székely és Láncki Leó tovább is lehetnek paktumos, barátságos és bármiféle üzleti viszonyban a kormányval s szerepelhetnek azért az ország előtt mint »független« népképviselők. A kis jogászok pedig tanulhatják tovább, hogy a független képviselői állással összeférhetlenek a következő állások: először stb. A ki nem tudja, megbukik közjogból. A ki megpróbálja az életben keresztülvinni: megbukik a választásokon.

Mert az a fődolog, hogy legyenek jó törvények, de senki se hajtsa végre. A törvény nem tudásával senki sem mentheti magát; mikor lesz olyan korszellem, mely a törvény kijátszása miatt sem fog megtűrni mentséget?

K. A.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A jóslat.

(Az amerikai népeletről.)

Lavant bárónónél egy alkalommal theaestély volt s a társaságban spiritisztikus dolgokra, szellemidézésekre és jóslásokra terelődött a beszélgetés sora. Midőn már a kedélyek e kényes téma vitatásánál kissé felhevült állapotba jöttek, a szintén vendégképen jelenlevő Francis Joke amerikai humorista a következő módon elegyedett bele a diskurzusba:

— Engedelmelemmel én is elmondom öreg pajtásomnak, Tom Pilfernek esetét, úgy a hogy az vele megtörtént. A történet nem valami hosszú s talán érdekelni is fogja Önöket.

Az én kényeres pajtásom is nagy mértékben híve volt az okkultizmusnak a titkok, rejtélyek világának s jó adagban volt meg benne a hit minden iránt, a mi csak ezekkel összefügg. Ez az ember egyszer a new-yorki Sitterling-stret-en összetalálkozott egy cigányasszony-nal, a ki minden bevezetés nélkül megszólította őt s arra ajánkozott, hogy megmondja a jövőjét.

— Igen helyes, ennek nagyon örülök, — válaszolt a jósnőnek Tom barátom tulboldogan

a feletti örömeiben, hogy egy pár titkot a jövőjéből megszimatolhat.

A cigányasszony azon kezdte a jóslatot, hogy Tom társadalmi állása a közel jövőben gyökeres változáson megy keresztül, s hogy olyan fényes uniformist fog hordani, a milyen-nél még egy braziliai tábornok sem dicsekedhetik. A legjava azonban a cigányasszony jövődő mondásának az volt, hogy barátomnak nemsokára rengeteg mennyiségű pénz, arany és dollárok, sillingek és egyéb pénzfajok fognak a kezéin megfordulni; azt is megmondta a fekete jósnő, hogy Tom nemsokára igen nagy utat fog tenni.

Hallva ezen kijelentést Tom, azt gondolta magában, hogy ha őt az Isten megsegíti, hogy gazdag ember legyen, akkor bizony nemsoká elvétve és egyszer fog utazást tenni, hanem minél gyakrabban fog utazgatni, mert nem egyezett a természetével hosszasan időzni ugyanazon a helyen. Ebbeli hajlama onnan eredt az én Tom barátomnak, hogy ő kelmét sem sokáig szivelhették ám egy helyen embertársai.

A cigányasszony egyébiránt azt is megjósolta, hogy az újságok egy időben igen sokat fognak írni Tomról, sőt még az arcképét is hozni fogják. Tom erre eleinte nagy szemeket meresztett, de azután eszébe jutott, hogy a gazdag emberek igen szívesen megdicséretetik magukat lapok által a nyilvánosság előtt.

Már egész jóvendőbeli milliomosnak tekintette magát, a ki tisztességes summa pénzen váltja meg magának a hirnevet és dicsőséget.

A jóslat azzal végződött, hogy Tom magas állásban fogja földi pályáját befejezni.

Pilfer barátom szíve mélyén örült annak, hogy híres, gazdag és közbecsülésben élő ember lesz s hogy boldogsága élete fogytáig tart. Hálából egy ezüst tubák szelenczével ajándékozta meg a cigányasszonyt, amelyet egy félórával ezelőtt egy ur zsebéből talált csupa szórakozottságból kiemelni.

A ház urnője itt közbevágott:

— És a cigányasszony jóslata csakugyan beteljesedett?

— Szórol-szóra nagyságos asszonyom, — válaszolt Francis Joke — s ez a legcsodálatosabb a dologban. Egyébiránt ha meghallgatnák, az egész történetet el fogom mondani kegyeteknek.

Nemsokára a jóslat után barátom kénytelen volt New-Yorkból eltávozni és pedig azon okból, mert neki a rendőrség az ott tartózkodást nagyon megnehezítette. Milwaukeeba utazott tehát, hogy tehetségeit ott érvényesítse. Utjában megismerkedett egy emberrel, akivel benső barátságot kötött. Újdonsült barátja elmondta neki, hogy Joe Werthernek hívják, Rio Janeiból jön s Mumpis ezredes szolgája. Ez alkalommal — ugymond — Boastownba uta-

A beruházási törvényjavaslat.

A jövő héten, az ötödik ülésnek mindjárt a kezdetén, Lukács László pénzügyminiszter be fogja nyújtani a képviselőháznak azt a törvényjavaslatot, a mely a költségvetés keretén kívül való rendkívüli beruházásokról szól. A kormány e beruházások költségeinek összegét eleinte huszonöt-huszonhat millió koronára tervezte, azóta azonban több új építést is határozott el, úgy, hogy a törvényjavaslatban kért összeg 31.4 millió koronát fog kitenni.

A becsület foltozó vargái.

Valóban nem csoda, ha végre az undor viszi rá az embereket arra, amire józan ész nem bírta rá venni, hogy t. i. a párbaj ellen erőlyesen szálljanak síkra.

Ma már olyan univerzális diákum flastrum lett a párbaj, melyvel akár milyen becsületet be lehet foltozni, még az aszfalt betyárkodást is. Annnyira jutottunk, hogy ész és műveltség helyett ma már a pusztá krakélerkedés is elég ahhoz, hogy valaki felszinen tarthassa magát. Végre belátták, hogy a párbaj csak becsület pótlék, olyan erkölcsi cikória féle, vagy lelki nyomorékoknak, mű kéz, mű láb, az elpiszkult helyett. Az egészséges becsületre nézve ily káros hatású becsület pótléknak nincs jogosultsága s eldobandó.

Bécsben a minap tanácskoztak az osztrák püspökök s közös tanácskozásaik során foglalkoztak a párbajjal is. A határozatot a bécsi Vaterland tegnapi száma közli. Ebben a határozatban a püspöki kar, hivatkozva az ide vonatkozó pápai bullákra, zsinati határozatokra, állami törvényekre s a józan ész parancsára, kijelenti, hogy a párbaj elvetendő.

Budapesten pedig a keresztény érzelmű egyetemi polgárok nevében Köpösdý indított sikerrel kecsegtető párbajellenes akciózt.

Köpösdý megindítandó párbajellenes akciója abban csúcsosodik ki, hogy egy egyetemi tanár elnöklété alatt az ifjusági egyesületek vezetőiből állandó becsületbírószék alakítandó, a mely hivatva lesz első sorban is a fölött dönteni, hogy a fenforgó ifjusági afférek esetén van-e helye párbajnak, vagy nincs. Ha bármely ifjusági afférnál bármelyik fél segédei az egyetemi

becsületbírószék ítélete alá óhajtják bocsátani az ügyet, a másik fél mindenkor köteles lesz ebbe belemenni és az ügy további elintézése a becsületbírószék ítéletétől tétetik függővé. Így azután elejét veszik az ifjak a maguk kebelében a párbajmániának és holmi stréberkedő kicsinyes okokból nem inszzenirozhat unostalan ujjab és ujjab párbajokat.

A Tribuna Barthának.

Nemrég hatalmas vezércikket irt Bartha Miklós a Magyarországra »Üzenet Urechának« címekkel. A cikkre a Tribuna tegnapi száma válaszol, az ő szokott kopott érveivel. Legjobban az fáj neki, hogy Bartha Magyarországot mint nemzetiségi területekre darabolt szövetséges államot utópiának tartja. A Tribuna szerint még nagyobb utópia a nemzetiségek elmagyarosítása. Hát majd megmutatja a történelem; addig legyen a Tribuna türelemmel.

Sándor király nem békül.

A félhivatalos »Srbske Novine« — mint Belgrádból táviratozzák — kijelenti, hogy valóltan a bécsi lapoknak, de különösen a »Pol. Corr.«-nak ama hire, hogy Sándor király kibékül atyjával és hogy Milán visszatér Szerbiába. Bármilyenek is legyenek a királynak atyja iránt való érzelmei, annyi bizonyos, hogy Milán visszatérése, azok után, a miket a király házassága ellen elkövetett, nemcsak Szerbia belbékéjére volna veszélyes, de hátrányosan befolyásolná Szerbia külügyi viszonyait is.

Hirdetések a színházi vasfüggönyön.

Huszár E. hirdetés közvetítő azt kérelmezte Nagyvárad városához, hogy évi 2000 korona bérösszeg ellenében engedje meg a város, miszerint a Szigligeti-Színház vasfüggönyére a felvonások között villamos fénynyel hirdetések vetithessen.

A tanács kiadta a kérelmet véleményezés végett a színházi bizottságnak. Tegnep este mutatta be a vállalkozó a készüléket a színházban a színházi bizottságnak, a melynek tagjai közül ott voltak: dr. Hoványi Géza elnök,

Mezey Mihály, dr. Várady Zsigmond, Farkas Izidor, Kunz Gusztáv, dr. Munk Béla, Beczkay Lajos, Stark Gyula, dr. Dési Géza és dr. Moskovits József.

A földszinti állóhelyen felállított gépezet különféle hirdetések vetített a függöny elé ideiglenesen felakasztott vászondarabra. Teljesen olyan volt a mutatvány, mint a már ösmert diorámáknál. A nézőteret természetesen elsötétítették. Tehát a színház az előadások alatt állandóan sötétben maradna; mert a játék alatt sötét a színház s a készülék alkalmazása esetén a felvonás közök alatt is sötétben lenne a közönség. Olyan hangok is emelkedtek, hogy ha elakarja a város riasztani a közönséget a színházról, engedélyezze ezen fényvetítést. Azonkívül a folytonos fényváltozás káros hatással lenne a nézőközönség szemének.

A színházi bizottság egyhangulag kimondotta, hogy az engedély megadását nem véleményezi, mert a bemutatott fényvetítést olyannak látja, a melyet megengedhetőnek nem tart.

Végül dr. Hoványi Géza elnök bejelentette, hogy ezen nap délutánján sok aláírással kérvény érkezett a színházi bizottsághoz, a melyben az előadásoknak este fél 8 órakor leendő megkezdését kérik.

Viszont a bérlők közül sokan személyesen keresték fel az elnököt s arra kérték, hogy hasson oda, miszerint a színházi bizottság hagyja meg továbbra is a színház előadások megkezdését este 7 órában. Ezt a kérdést a bizottság közelebbi ülésén fogják tárgyalni.

A kínai béke feltételei.

Peking, (nov. 14.) Saját kínai tudósítónk, ki jelenleg Szeng-tufur városban tartózkodik, olvasván a Tiszántúl tegnapi számában megjelent békeszerződés feltételeit, sürgönyileg jelenti, hogy azok tévesek; és miután módjában áll az eredeti szerződést tudatni, azt a következőkben terjeszti elének:

1. Kína emléket állít Ketteler bárónak, mely emlék vaskóhi márványból készül. A leleplezés napján italáldozatot tartanak, a mely valódi Mumm,

zik egy Grippmann nevű bankárhoz, a ki Mumpis ezredes apósa, továbbá hogy a Grippmann és társa bankház szolgálatába akar szegődni s a célra kitűnő ajánló leveleket visz magától az ezredestől.

Pilfer koma kezdte fülét hegyezni ezen elbeszélés hallatára és legott elhatározta, hogy a hallottakat a maga hasznára fogja kiaknázni.

Azt mondta tehát utitársának hogy ő szintén Boastown-ba utazik, a hol egy nagy vagyont örökölt s rendkívül örül annak, hogy egy olyan szeretetre méltó utitársal és barátal hozta össze jó szerencséje, mint a milyen Joe. Egyelőre nem hosszadalmaskodom azzal, hogy ezen utazás részleteit elbeszéljem, — szölt Francis Joke — csupán annyit jegyzek meg meg, hogy barátom Boastown-ba tényleg megérkezett, s abbéli megjegyzésemet meg-toldom azzal, hogy ő bizony Joe Werther neve alatt és ennek papírjaival ellátva érkezett oda, úgy hogy a ki kettejüket nem ismerte az távorról sem sejtette, hogy Tom Pilfer és Joe Werther közül melyik szünt meg létezni, s melyik a ki előtte áll.

Megérkezve Boastownba, Tom egyenest Grippmann bankárhoz ment s átnyújtva neki Mumpis ezredes levelét, egész nyugodt lélekkel várta a tovább történéndőket. A bankár először is azt a kérdést intézte a sorok átadójához, hogy mivel van jelenleg Klára lánya elfoglalva s hogy vannak az ő kedves kis uno-

kái, Netty és Meg. Szegény Joe egy pillanatra megszorult, de szután magához tért és annyi mindenfélét összebeszél a derék ezredes szeretetreméltó családjának tagjairól, hogy Tom Pilfer minden részletre nézve kimerítő tájékoztatást kapott. Elmondta az áhírnök, hogy a kis Meg olyan kedves mint egy angyal, míg Netty szüntelen dobol s pompás gyerekek lett. A vitéz ezredes urnak sincs — ugymond — semmi baja s jóhangulatban van. S annyi hízog dolgot tudott felőle a bankárnak regélni, hogy ezután egész megnyerte a bankárnak bizalmát. Egy szép napon aztán így szölt Grippmann az ő bizalmas emberéhez:

— Kedves Joe, tud ön pénzt számlálni, gyorsan és tévedés nélkül?

— Yes — válaszolt Tom minden habozás nélkül — úgy megolvasom a pénzt, hogy egy cent-et sem tévesztek mellette.

— És tud ön jól számolni?

— Yes — nyugtatta meg a bankárt Tom.

— Nos akkor receiverboy (skontista) gyanánt alkalmom ön szolgálatomban. Mindjárt holnap megkezdheti hivatalát.

Másnap reggel már magára öltötte Tom a Grippmann-cég aranyzsinórral körülszegett veres posztó galléru egyenruháját, felvette a kék nadrágot a fejére pedig felcsapta a tengerenyakéhoz hasonló sapkát. Az intézet egyik öreg szolgálója megmutatta neki a főbb utcákat és kiválóbb épületeket s ezután megkezdődött a hivatal.

A jóslat első része ezzel teljesebben ment: Tom társadalmi állása megváltozott s a kópé olyan tarka-barka egyenruhát kapott, hogy egy brazil generális sem különbet.

Azonban a jóslat második része is rohamos gyorsasággal vált valóssá: mert mint beszédőnek mindig nagy mennyiségű pénz fordult meg a kezei közt aranyban, ezüstben és papírban egyaránt. Sokszor keserves kinokat állott ki, midőn esténként a napközben beszédett tömérdek arany pénzt összeszámolta s azután a banknak beszolgáltatta, míg végre egy délután, mikor megint nagyobb összegek kerültek a keze közé, megtántorodott és nem tudott többé a kísértésnek ellentállni. Ez este Tom azt tette, hogy nem számolt el a beszédett összegekkel, hanem lóhalálában a vasúthoz hajtatott és a dél felé induló gyorsvonattal megszökött.

Ez volt az a hosszabb út, a mi a cigány nő jóslata szerint rá várakozott.

Mint azt az olvasó könnyen elképzelheti, Grippmann bankárt ez az incidens igen kellemtlenül érintette s a szélrőzs minden irányába detektívek küldettek ki a sikkasztónak akit Joe Werther neve alatt vélték lappangani, elfogatására.

A lapok természetesen a legrészletesebb leírásokat hozták a szenzációs esetről s Joe Werther ilyenformán egész Amerikában nevezetes és hírhedt egyéniség lett. A lapok a sikkasztó arczképét is hozták s ezután csakhamar

Domino Sec és Pommeryből állhat csak. Felszolgálni a színházi bodega fog.

2. Kővessi Albert »Kocz-Czint-Sunk-Csak« czimen új himnuszt szerez, a melyet zenésíteni a nagynevű Goldfaden fog. Ez lesz a kínai nemzeti dal.

3. A zavargások kikerülése végett csendőrségi minisztériumot szerveznek, melynek vezetőjül koppenhágai *Bánffy* Dezsőt igyekeznek megnyerni.

4. Az idegenellenes kihágások megakadályozása végett *Beksics* Gusztáv telepítési rendszere szerint osztják be az egész birodalmat.

5. Jönking városában felállítják a nemzeti tanfelügyelőséget melynek elnöke *Tóth* Béla lesz.

6. A csungli-jámen megszüntetendő és az ügyek vezetése a pénzügyminiszter uralma bizandó. Pénzügyminiszternek állítólag *Kriványt* szemlélték ki.

7. Hogy a kínai császárral érintkezni lehessen, a kínai egyetemeken *Pulszky* Ágost »Észjogát« fogják tanítani.

8. Hogy pedig az elpusztult telepek benépesíttessenek *Sima* Ferenczhez ajánlatot küldenek, hogy elismert telepítési rendszerét Szanhaikván vidékén érvényesítse.

Az az állítás pedig mintha a forgalom javítása végett a *nagyvárad* közúti vasúttal tárgyalást kezdtek volna villamos vasúti üzemre, nem fele meg a valóságnak, mert már Szinganfur városában is automobilon közlekednek.

Eltekintve aztán egy pár száz keresztény benézült lemezárólásától minden csendes.

(Puby)

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Nov. 27. Képviselőválasztás Belényesben.

* Személyi hir. *Nagybölönyi Bölönyi* József, a kolozsvári Nemzeti Színház intendánsa és neje Nagyváradon időznek.

kivilágosodott, hogy az enyves kezű pénztárnokot tulajdonképen nem is annyira Joe Werthernek, mint Tom Pilfernek hívják.

Tom Pilfer azonban ravasz és agyafurtt ficskó volt s ezuttal nem akart messzebbre utazni. Már kétszáz kilométernyi ut megtevése után kiszállt a vonatról s ott egy csinos villát vásárolván, letelepedett azzal a jámbor szándékkal, hogy élete utolsó napjáig ott fog félrevonulni és csendesen éldégléni.

Tom Pilfer azonban ebbeli ártatlan tervét nem tudta végrehajtani, mivel még a jóslat nem ment egészen teljesevé. A jómadárnak ugyanis a rendőrség hamarosan a nyomára akadt és a szökevény kénytelen-kelletlen újra megtette az utat, mely Boastownba vezet. A boastowni törvényszék előtt azt is bevallotta Tom, hogy a hiszékeny és jámbor Joe Werthert ő továbbította a másvilágra.

S ezzel a jóslat utolsó része is beteljesedett. Az én kenyeres pajtásom csakugyan magas állásban fejezte be életét, a mennyiben a rovására eső egynémely csinyjeiért kéréltetlenül felmagasztalták, vagyis hogy felakasztották őt.

Valóban nem emlékszem — fejezte be elbeszélését a humorista, — még egy ilyen esetre, a hol a jóslat betűről-betűre így beteljesedett volna.

* A krizantémum kiállítás. A Bihar megyei és Nagyvárad Nőegylet, mint már tegnapi lapunkban megemlítettük, buzdulva az eddigi krizantémum kiállítás sikerein, az idén is rendez építendő menháza javára kiállítást, melyet szombaton délelőtt 10 órakor fog megnyitni az egylet elnöke, báró *Gerliczy* Félixné uró. A szebbnél szebb krizantémumok a régi Huzella-féle üzlethelyiségben lesznek kiállítva s 30 fillérért tekinthetők meg. Azt hisszük, hogy az érdekes kiállítást, mint a múlt évben is, tekintve annak nemes célját — tömegesen fogják látogatni.

* Előléptetés. Dr. *Beöthy* László főispán dr. *Géher* Lambert vármegyei III. osztályú közigazgatási gyakornokot II. osztályú közigazgatási gyakornokká léptette elő.

* Népmissió. A Békésmegyei *körözladiányi* plebánián f. hó 14-én vette kezdetét a hit- és erkölcsi élet felrissülése, megizmosodására oly igen áldásos népmissió, melyet két Jézustársasági atya: T. *Riesz* és *Midlinszky* vezetnek. Isten áldása legyen e missión!

* *Ertsey Géza* halála város és megyeszerte őszinte részvétet keltett. Temetése ma, pénteken délután lesz Hegyközkovácsiban, a hova Nagyváradról többen kiutaznak. A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Ertsey Sarolta férj. *Lovassy* Andorné és *Ertsey* Zsigmond mint gyermekei, *Lovassy* Andor mint nő, *Lovassy* Viola, László és Andor, mint unokái, *Ertsey* Izabella férj. *Dömök* Kálmáné, *Ertsey* Jenő, *Ertsey* Dezső, *Ertsey* Vilma férj. *Nyiry* Aladárné, *Ertsey* Ida férj. *Thaly* Elekné, *Ertsey* Irén férj. *Kovács* Józsefné, *Ertsey* Crescence özv. *Morvay* Tihamérné és *Ertsey* Kálmán, mint testvér a saját, valamint a nagyszámu rokonság nevében is mély szomorúsággal tudatják, hogy forrón szeretett és felejthetetlen atyjuk, illetőleg apósa, nagybátyjuk és testvérük *Téglási* és *Nagy-Ertseyi Ertsey* Géza volt országgyűlési képviselő, Bihar megye közigazgatási és törvényhatósági bizottságának tagja, e hónap 13-án, életének 65-ik évében, hosszu szenvedés után, Budapestben elhunyt. A megboldogult földi maradványai Budapestről Hegyközkovácsiba szállítatnak és ott e hónap 16-án, délután 3 órakor az ev. református templomban megartandó gyászistentisztelet után a családi sírboltban helyeztetnek el. Áldás és béke emlékeztetnek!

* Olesó az élet. Tegnap, csütörtökön reggel a budapesti központi városháza épületének a károly-utcai oldalán, a hol tatarozási munkálatokat végeznek, nagyobb baleset történt. Az első emeleti állványon két munkás dolgozott s valamikép az állvány hirtelen meglazulva összeomlott. A munkások közül az egyik koponyaalapi törést szenvedett s haldokolva került a Rókus-kórházba. Később állapították meg, hogy *Szabó* János 40 éves napszámos az illető. A törmelékkel lezuhant másik ember *Krokial* Pál 42 éves napszámos, a ki több csonttöréssel kivül belső sérüléseket szenvedett. Ezt is bevitték a Rókus-kórházba, a hol még mindig eszméletlenül fekszik. A rendőrség megindította a vizsgálatot annak megállapítására, vajjon a balesetnek ki az okozója.

* A tűz áldozatai. A vigyázatlanság áldozatainak a száma újra szaporodott. Serges községben kigyulladt *Dause* Szavéta háza, s a tűznek egy vén asszony és egy kis gyermek lett az áldozata. Tegnapelőtt *Da se* Szavéta, férjezett *Luka* Kosztánné eltávozott otthonról, s másfél éves *Anna* leányát özv. *Tyirilla* Tógyerné 50 éves asszonyra bízta. Időközben a kályha csöve kiesett és az égő kályhából kicsapott láng meggyújtotta a közelben levő ruhákat. Az öreg asszony csak akkor vette észre a tüzet, mikor már a szobabutor is kezdett égni. Az öreg asszony ijedségében az égő butort oltotta, s a bölcsőben alvó kis gyermekről megfeledkezett. Azonban nem sikerült eloltania, s a tűz a szo-

hából kicsapott és rövid idő alatt a nádfedeles ház lángban állott. A vészharang szavára csakhamar hazajött *Dause* Szavéta is és berohant az égő házba, a honnan a kis gyermekét sikertült kihoznia, miközben ő is több sérülést szenvedett. Később az öreg asszonyt is nagy veszélyeztetés között kimentették a biztos halálból, azonban az öreg asszony meg a kis gyermek is annyira összeégetek, hogy be kellett szállítani a Bihar megyei kórházba, a hol minden ápolás daczára súlyos sebeikben a halállal vívódnak.

* A kamarai választások. A nagyvárad kereskedelmi kamara második öt éves ciklusa ez év végével letelik s a kereskedelmi miniszter leiratához képest a kamara, illetve Bihar megye és Nagyvárad törvényhatóságai már megtették a szükséges intézkedéseket a kamarai választásokra, Bihar megyében előreláthatólag simán fog végbemenni a kültagok választása, de Nagyváradon a beltagok megválasztására annál nagyobb küzdelemre van kilátás. A kiskereskedők között már hónapok óta erős forrongás észlelhető. A kiskereskedők kifogásolják azt, hogy a kamara kereskedő beltagjai mind nagykereskedők és pénzintézetek igazgatóiból áll s a kiskereskedők egyáltalán nincsennek képviselve. A kiskereskedők néhány tagot akarnak a kiskereskedők közül bevinni a kamarába s tekintve nagy számukat s azon körülményt, hogy most a kiskereskedők társulata által szervezve vannak, nagyon valószínű, hogy akciójuknak sikere is lesz. Mindenesetre sajnálatos volna s a kereskedők közös érdekeinek a rovására esnék, ha a kiskereskedők számbeli erejükbe bizva. odáig vinnék az akciójukat, hogy azok a tekintélyes kereskedelmi faktorok közül is kimaradna valaki a kamarából, a kik annak alapítása óta tagjai s eddigi működésükkel érdemeket szereztek. — Az iparos beltagok között valószínűleg szintén lesz változás, legalább az eddigi tervezgetések erre engednek következtetni.

* A gyilkos automobil. Nagy riadalmat okozott városunkban a napokban az utcákon tova száguldó debreczeni automobil kocs, vagy a hogy az utca népe nevezi »tőf-tőf«. Tegnapelőtt reggel indult vissza Debreczenbe a különös jószág, utjában azonban egy gondatlan sertésnek kioltotta életét. Lehet, hogy öngyilkossági szándéka lehetett a már valószínűleg kolbász, hurka, sonka stb. alakjában feldolgozott sertésnek, de elég legyen a dolog megvilágítására annyi, hogy az automobil keresztül gázolt rajta. A sertés megdöglött, az automobil kerekének gummija pedig kiszakadt. A gummit gyorsan bevarrták és a tőf-tőf sebesen folytatta útját Debreczen felé. minekutána megölt egy »rőf-rőf«-öt.

* Hiányok a színháznál. *Somogyi* Károly színigazgató több apróbb hiány pótlását kérte, a melyekre a Szigligeti-színházban szükség van. A színház építésére felügyelő bizottság tegnap tárgyalta a színigazgató kérelmét s mivel a felsorolt hiányokat olyanoknak találta, a melyekről gondoskodni kell, előterjesztést tesz a tanácsnak.

* Bestiális házaspár. Borzalmas esetnek jutott tudomására a hodosi csendőrség e napokban. Történt ugyanis, hogy *Korbai* Ferencz hodosi lakos és gazdaember szállását a múlt héten ismeretlen tettesek kirabolták, a mikor is többféle ruhaneműt és élelmiszereket is vittek el. A csendőrség nyomozott ebben az ügyben, mely alkalommal gyanu merült föl *Sáska* Ferencz odaváló lakos ellen is, a ki nek a háza a községen kívül a szőlők alatt van. A csendőrség a fölmerült gyanúkok alapján házkutatást tartott *Sáskánál*, miközben borzalmas fölfedezésre jutott. Az udvar hátsó részében van egy földbe ásott verem, melyben burgonyát és más efféléket szoktak tartani. Mikor a csendőrök a verem ajtaját fölmentették, a sötét ve-

remből nyöszörgést hallottak. Gyertyát gyújtottak s azzal leereszkedtek a verembe, hol egy teljesen kiszáradt és lerongyosodott emberi alak kuporgott egy rakás szalmán, mely fekhelyét képezte. Ez a második Ubrik Borbála Sáska anyósa volt, a kit veje és leánya már fél év óta tartottak a veremben, hogy minél gyorsabban megszabaduljanak tőle. Kosa Antalné — így hívták az elkinzött asszonyt — özvegye után haszonélvezetet birt a férje után maradt vagyonból s e miatt — a bestiális házaspár vallomása szerint — a leányával és vejével folyton czivakodott. A fiatalok végre megunták az öregasszony veszekedéseit, hogy ártalmatlanná tegyék, bezárták a verembe s nem is eresztették ki onnan többet; oda vitték naponként a csekély ételmet, a mi azonban alig nyújtott valami táplálékot. A szerencsétlen asszony már nem tudott a lábára állni s beszélő képességét is majdnem teljesen elvesztette, úgy, hogy a hozzá intézett kérdésekre sem tudott már feleletet adni. A kiszabadított asszonyt a községi orvos rendeletére egy odaváló polgárnál helyezték el és vették ápolás alá, a Sáska-házaspárt pedig a csendőrség letartóztatta.

* **Az Erzsébet királyné emlékére emelendő Örökimádás-templom** bizottsága november 19-en hétfőn emlékünnepet rendez. Dél-élelt 9 órakor szentséges mise az Angol-kisasszonyok templomában. Tartja: *Mailáth* Gusztáv gróf erdélyi püspök. Dél-élelt 10 órakor **ünnepi közgyűlés** a Budapesti Katholikus Kör disztermében (IV. Molnár-utca 11.) Tárgysorozat: 1. Megnyitó beszéd. Mondja: *Mailáth* Gusztáv gróf erdélyi püspök. 2. Titkári jelentés. 3. Jelentés vidéki bizottságok működéséről. 4. A további teendők megbeszélése. 5. Elnöki záró. Mondja: *Zichy* Nándor gróf.

* **Elgázolta a vonat.** Megirtuk lapunkban azt a szerencsétlenséget, a mely a *kötegyáni* vasúti állomáson e hó 12-én *Prisztavok* Mátyást érte. A vonat elgázolta s ennek következtében oly súlyosan megsérült, hogy eszméletlen állapotban szállt ották be a megyei kórházba. Daczára a gondos orvosi kezelésnek, nem sikerült életét megmenteni a szerencsétlen embernek, ki ma reggel irtózatot kínok között kisenvedett.

* **Zilahy Kálmán temetése.** Tegnap délután helyezték nagy részvét mellett örök nyugalomra néhai *Zilahy* Kálmán nyugalmazott takarékpénztári főtisztviselő hült tetemeit. A temetésen jelen voltak: Sal Ferencz, Szunyogh Péter, Harmathy Károly, dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, Olasz Gyula, Cziffra Kálmán, Pallay Jenő, Miskolczy Barna, Hlatky Endre, Schenker Mihály, Füredy László, Miskolczy Árpád, Lévy Zsigmond, Komlóssy József, Szacs-vay Ákos, Rácz Mihály, Frankó Endre, Ertsey Zsigmond, Stern Hermann stb. A gyászszertartást *Sulyok* István ev. ref. lelkész végezte. A koporsón a család koszorúján kívül a Nagyvárad Takarékpénztár remek koszorúja volt elhelyezve. A háznál tartott gyászszertartás után dr. Hoványi Géza, Sebestyén Lajos, Hlatky Endre és Justh Károly helyezték a koporsót a diszes gyászkocsira. A diszes temetést Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* **Levél Menyhárt Bélától.** Levél érkezett Menyhárt Bélától — nem a tulvilágról, hanem Zágrábról. A következőket írja egy fővárosi lapnak:

Sajnálatos félreértés áldozata lettem, mely félreértés fegyvert adott a kezembe, hogy régi dicsőséget, hivatást, szerető családot, jövőt itt hagyva, az életet magamtól elhajítsam. Nincs tehát szó sem nyomasztó adósságról, sem családi viszályról, sem párbajról, sem egyébről.

A félreértés valósággal félreértésnek bizonyult és a végzet úgy akarta, hogy a fegyverem sem talált halálosan. S ma, midőn már veszedelmem kívül és a teljes javulás utján

vagyok, örülök, hogy így történt, mert elég erőt érzek magamban, hogy holmi előítéletekkel szembeállva, a hazának jövő időkben is hű fia s a társadalomnak hasznos tagja legyek.

* **Megszökött fogoly.** Vas Mihály csavargó nagyon ismert alak a rendőrségen. Igen gyakran érkezik ellene feljelentés. A büntetéshez már annyira hozzászokott, mint a mindennapi kenyérhez. — A multkor lopás miatt ismét a rendőrség börtönébe került, s mivel ügye a bíróság elé tartozik, átkísérték a nagyvárad kir. járásbírósághoz. Érezte, hogy baj van, s egyelőre nem fogja a szabad levegőt élvezni.

Mikor a járásbíróságtól a fogházba akarták átkísérni, egy őrizetlen pillanatban a bíróság szobájából kiugrott és a törvényszéki palota folyosóján nagy igyekezettel, gyors lépésben anélkül, hogy valaki utját állotta volna, kerekét oldott és nyomtalanul eltűnt. A rendőrség a multkor is csak nagy nehezen tudta hurokra keríteni a gazembert, s most újból nagy dolgot ad, míg nyakon csiphetik, a mi bizonyára fáradságos és terhes lesz, — mert hát Vas Mihály ravasz és nagyon óvatos ember! Különb ez nem az első esete, a mikor a sors kimentette a hatóság kezei közül. Csak-hogy, ha még egyszer megkerül, bizonyára jobban fognak ő kelmére figyelni.

* **A városi díjnokok maradnak.** Nagyvárad város tanácsának, vagy inkább a polgármesternek azon szándéka, hogy a személyi kiadások apasztása céljából egy csapat városi díjnokot éppen a téli időben elbocsátanak, városzerte méltatlankodással találkozott. A dolog a legutóbbi városi közgyűlésen is szóba került s a polgármester azzal nyugtatta meg a törvényhatóság tagjait, hogy többen elhaltak vagy eltávoztak a várostól s így csak néhány ember elbocsátásáról van szó. Mindenesetre azonban a méltányosság fogja vezetni a polgármestert eljárásában. Mint halljuk, a polgárnagy követi is ezt a méltányosságot s az elbocsátásra vonatkozó végzést, újabb intézkedésig visszavonta s a napidíjakat az elbocsátottak részére folyósította.

* **A nyeremény kölesön sorsolása.** A magy. kir. nyeremény kölesön 89-ik kisorsolása történt tegnap délelőtt a volt budapesti magy. kir. lottóhivatal helyiségében, mely alkalommal kihuzatott a következő 50 sorozatszám u. m: 29, 44, 168, 191, 200, 536, 736, 739, 866, 1186, 1287, 1340, 1457, 1729, 1782, 1793, 2084, 2101, 2114, 2248, 2321, 2341, 2542, 2895, 2972, 2978, 3396, 3540, 3820, 3832, 3859, 3911, 3928, 4205, 4238, 4292, 4307, 4567, 4624, 4820, 4936, 5041, 5125, 5196, 5404, 5615, 5640, 5704, 5734, 5789. Ezekből nyert 300,000 koronát 2895 sorozat 35 nyerőszám: 20,000 koronát nyert: 1782—43; 10,000 koronát 4820—29, 2000—2000 koronát 191—10, 200—14, 536—17 és 3859—31; 1000—1000 koronát nyertek: 29—31, 26—50, 44—22, 1287—17, 1457—11, 1795—25, 2084—6, 2321—11, 3820—15, 4292—32, 4292—43, 4307—40, 4820—03, 4820—42, 4820—44, 5041—40, 5196—30, 5404—17. A főnti 50 sorozatszám többi nyerőszámai egyenkint 320 koronát nyertek.

* **Zichy Mihály gyásza.** A világhírű Zichy Mihály festőnek egyetlen fia, a 40 éves Zichy Miklós, tegnapelőtt délelőtt 10 órakor meghalt. Az ősrégi zajki és zichi Zichy-nemzedéknek most már csak egy férfitagja van; az ősz művész Zichy Mihály, aki maga is folyton betegeskedik.

A lesújtó hír Zichy Mihályt Livádiában találta, ahol jelenleg a czárnál tartózkodik. A gyászba borult apa fájdalomában három leánya: özv. Flesch Tivadarné szül. Zichy Zsófia, Tomka Jenőné szül. Zichy Olga és Zichy Maria, továbbá sógora Tomka Jenő és első két leányának gyermekei osztoznak.

Zichy Miklós már régebben betegeskedett és folyó hónap 13-án délelőtt 10 órakor hunyt

el Pomázon, honnan tegnap vitték vasuton Zalára, ahol pénteken délután 3 órakor fogják a családi sírboltba helyezni.

A gyászoló apa nem jelenhet meg a fia temetésén, egyrészt a nagy ut miatt, másrészt betegsége következtében. Csak a meszsze távolban fogja könyeit hullatni.

* **Köztisztviselők pótdója.** Kolozsvár város közgyűlése kimondotta, hogy forduljon az országgyűléshez az iránt hogy a köztisztviselők, tanárok, lelkészek, tanítók, hivatalnokok, altisztek, szolgák stb. községi, törvényhatósági és utadó alá vonassanak. Ily módon 25.139 korona bevételi többlete lenne Kolozsvárnak. Ez összeggel tetemes anyagi erőt nyer a város köz és kulturális céljai megvalósítására. Az előterjesztést dr. Szabó Gyula tanácsos készítette elő. A közgyűlés egyhangulag hozzájárult annak elfogadásához.

* **Rablózó postáskisasszonyok.** Két postáskisasszony van a magyar-bánhegyesi postahivatalnál alkalmazásban. Szép leányok, szorgalmasak, erélyesek, de ami által rászolgáltak az ujság dicséretére is, az a bátorságuk. Olyan mersz van a két postáskisasszonyban, hogy nem egy férfi irigyelhetné tőlük. A két kisasszony lakása közvetlenül a posta mellett van. Tegnap éjjel csendes álmukat szokatlan zaj zavarta meg, mely a postahivatal helyiségéből hallatszott át hozzájuk. A kisasszonykák rögtön kiugrottak ágyukból, levették a falról a revolvereket és visszafojtott lélekzettel figyeltek. A következő pillanatban úgy rémlett előttük, mintha az ablakot feszítenék. Az üvegcsőmpölés meggyőződöttette őket arról, hogy az ablak kinyílt és a párkányon levő üveget és poharat döntötte le. A bátor leányok erre kirántották az ajtót. Két sötét alak mászott be a hivatal helyiségbe. A postáskisasszonyok nyomban elsütötték a revolvereket, mire a rémült rablók merész ugrással kina termettek az ablakon és az éj sötétében eltűntek. A lármára, a lövésre össze verődtek a szomszédok és üldözőbe vették a rablókat, de eredménytelenül tértek vissza. A postahivatalban tegnap véletlenül nagyobb összegű pénz volt és erős a gyanu, hogy a rablást olyanok kísérelték meg, kik erről tudomást szerezhettek.

* **Megbokrosodott lovak.** Könnyen végzetessé válható szerencsétlenség történt tegnap délelőtt az Uri-utcán. *Bartos* Adorján földbirtokos lovai a Szent László-menedékház előtt valamitől megbokrosodtak s rémületes vágatásnak eredtek. A nagy rázkódtatás következtében a kocsis, ki egyedül ült a kocsin lebukott és az esés következtében megsebesült. A könnyű jukker kocsinak az első kerekei tengelyestől rugóstul leszakadtak, s a rohanó paripáknak a hátulsó lábait összetörték. Oriási vértócsa támadt a megsebesült lovak véréből, a melyek közül az egyiket még a délután folyamán leszúrták, mivel a nagy vérvesztés miatt kigyógyítani már nem lehetett. A csinos kocsi pedig annyira összetört, hogy teljesen használhatatlanná vált.

A nagyváradai vár története.

(Kivonat egy nagyobb munkából.)

(Harmadik utirány.)

(Folytatás.)

1759 ben temetik *Polentári* F. jezsuitát a görög katolikus szemiacáriumi templomba.

1760-ban alakul az *Irgalmas-Rend*. Épül a *papnövelde* (a jelenlegi újvárosi községi elemi fiúiskola.)

1761- július 7-én *Mária Theresia* királynő piros bársony kötésű oklevelet ad az Irgalmas-rendnek.

1761-ben *Nemzeti iskola* (újvárosi r. kath. fiúiskola) számára adja át az Újvároson felépült papnövelde Mária Theresia.

1771-ben épül az *orsolya* zárda.

1775-ben alapítja Mária Theresia királynő a gör. kath. püspökséget. Ez évben adja a jezsuiták kolostorát a Bazilitáknak.

1780-ban az Orsolya-zárdába temetik *Szenczl* kanonokot, a zárda alapítóját.

1780. június 25-én szentelik fel a *Székes-egyházat*. — Biharmegye czimerének az iratokon használatát beszüntetik.

1782-ben alapítványt tesz *Szenczi* kanonok Szent László szobrára.

1783-ban kezdette meg működését a biharmegyei közpórház.

1784. jan. 1-én tartják a nagyvárad reformátusok az első Istentiszteletet a Tisza-ház udvarán.

178-ben építik a várad-olaszii plebániát.

1784. szept. 20-án teszik le az olaszii ev. ref. templom alapkövét.

1784. nov. 9-én teszik le az ujjvárosi gör. keleti holdas templom alapkövét, József császár jelenlétében.

1786. febr. 6-án halt meg *Salamon* kanonok.

1786. ápr. 6. *Kolonics* püspök a gör. kath. felekezethez adja a széchenyi-téri kis templomot.

1786-ban jelent meg *József* császár rendelete, mely a *Barátok* házát megszünteti s mert azt az Irgalmas-Rend elfogadninem hajlandó, az épületbe *katonaiskolát* terveznek.

1786. jul. 12-én a »Báránka« fogadóban szállt meg *József* császár és kísérete.

1787-től, Biharmegye iratai német nyelven készülnek.

1787-ben II. József császár, a *premontrei* rendházat feloszlatta.

1788-ban temetik a gör. keleti (holdas) templomba azt a két polgárt, kik az építési engedélyt kieszközölték.

1788-ban állit két évi *jogi tanfolyamot* Mária Theresia.

1788-ban a Barátok távozni kénytelenek Nagyváradról.

1790-ben Biharmegye iratai újra magyar nyelven szerkesztetnek.

1792-ben hat szerzetes van az Irgalmasrend házában.

1792-ben II. Leopold a gör. kath. ifjuság nevelésének előmozdítására a jezsuiták telkét ajándékozta és 30 alapítványi helyet szervez.

1793-ban készül a holdas toronyóra.

1799-ben tartják meg az első színelőadást a Kapuczinus-utcán.

1800-ban teszik le a gör. kath. templom alapját, a kispiacon. A Széchenyi-téren levő kis templom tehát először róm. kath. azután gör. kath. püspöki templom volt.

1802-ben a *premontrei*-rend újra megkezdte a tanítást, a Szent László templomával szemben levő haj dani püspöki lakásban.

1802-ben *Kondé* püspök is tesz alapítványt a Szent László király szobrára.

1802-ben kapja meg a visszahívott *premontrei*-rend a *Pálosok templomát* és kolostorát.

1806-ban épül fel *Biharmegye közpórháza*.

1806-ban vásárolnak telket Körözs-utcán az *ágostai evangélikusok*.

1809-ben építik fel az lutherános templomot, s ezzel a helybeli ág. ev. egyház önállóvá lesz. Eddig filiája volt egy érmelléki, Ér-olaszii, községnek. Most a viszony megfordítva van.

1809-re harmadik farka nőtt a város czimerébe festett oroszlának, s a mostani városháza ezideig börtönül szolgált a püspökségi Uri szék egész idején. A hetvenes évek váradvárosi börtönre, még a régi beosztást viselte.

1814. márczius 8-án született *Szigligeti* Ede.

1818-ban építik Olasziban a gör. kath. *szemináriumi templomot*, melyet azelőtt a jezsuiták használtak.

1823-ban tételtek le a *Szent József* intézet második alapítványa.

1823-ban tesz alapítványt *Csesztivó* Ferencz 41.359 frittal elszegényedett polgárok számára.

1827-ben készítik el az *állandó színház tervét*.

1827-ben építi fel gr. Csáky a *kapuczinus* zárdát.

1829-ben 10.000 forint alapja van az állandó színháznak. Új tervet készítenek a színház számára.

1830-ban gr. *Rhédey* egy nagy kertöt és 6000 forintot hogy Nagyvárad közönsége részére.

(Vége köv.)

Kinai háboru.

A háboru mai állásáról a következő *táv-irataink* szólnak:

A kínai császár ediktuma.

Tienczin, nov. 15. (Saj. tud. táv.) Hir szerint császári edikumot bocsátottak ki, a mely hírül adja a császárnak és az özvegy császárnénak azt a szándékát, hogy visszatérnek Pecsilibé. Egy 330 főnyi orosz hadoszlop, a mely e hó 4-én 41 ágyuval Nrazovszki százados parancsnoksága alatt elindult, 9-én visszaérkezett. A csapat azt jelenti, hogy Hsziacang faluba való megérkezésükig jelentősebb dolog nem történt. Ott tudta meg a csapat, hogy lutáji kínai csapatok fosztogatták a helységet. A kínaiak felszólították az oroszokat, hogy jöjjenek be a helységbe, a mire az oroszok azt felelték, hogy ha a kínaiak egy órán belül el nem vonulnak, megkezdik az ágyuzást. A kínaiak, a kiknek 1200 emberük és 19 ágyujuk volt, egy ütközetben 200 embert veszítettek, mire futásnak eredtek. Az oroszoknak nem volt veszteségük. A helységben egy raktárt találtak lővőszerekkel és 2000 modern szerkezetű puskával. A raktárt levegőbe röpitették.

Tienczin mostani 600,000 főnyi kínai lakossága, hozzávetőleges becslés szerint, harmad részben boxer. A szövetségesek lázadás esetére megerősítették a helyőrséget.

A londoni sajtó és a kínai forradalom.

Washington, nov. 15. (Saját tud. táv.) Illetékes helyről a kínai kérdéssről való tudakozódásra a következőket jelentették ki: A londoni sajtónak az Egyesült-Államok állásfoglalásáról szóló közleményei teljes félreértésen alapsznak. A kormánynak eszeágában sincs akadályokat gördíteni a hatalmasságok egyetértése elé. Conger követet ismételtén és sürgősen utasították, hogy minden lehető elkövessen a mielőbb való megegyezés érdekében. Az Egyesült-Államok kormánya nem vett részt a paotingfui expedícióban, de nem tett ellene óvást és véleményt sem mondott a többihatalmassággal szemben az expedíció czélszerűségéről. A kormány egyetért a hatalmasságokkal azokra a követelésekre nézve, hogy a főbűnösöket komolyan megbüntessék, kártérítést fizessenek és a jövőre nézve biztosítékokat adjanak. Ámde a nagy távolságból nem lehet eldönteni, kik a legnagyobb bűnösök, milyen büntetések alkalmazandók az egyes esetekben és milyen büntetések végrehajtása lehetséges. Ezeket a kérdéseket, ugyszintén a kártérítés kérdését a tárgyaló közegekre kell bízni. Minden esetre föltehető, hogy ezek nem fognak olyan személyes vagy pénzübeli természetű elégtételt követelni, a milyent Kína nem volna képes megadni.

Walderssee jelentése.

Berlin, nov. 15. (S. t. t.) (A Wolff-ügynök ség jelentése.) *Walderssee* gróf főhadvezér

jelenti Pekingből tegnapelőtti kelettel: York hadoszlopa tegnap Saohocsingba, Pekingtől északnyugatra 25 kilométernyire ért, ma pedig Csanpimcsaun át Nakonba, Pekingtől északnyugatra 40 mértföldnyire megy.

EGYESÜLETEK

Feloszlott olvasó-egylet A mezősasi olvasó-egylet feloszlott s a megmaradt készpénz vagyont, mintegy 10 frtot az ottani ref. iskola tanulóinak tankönyvekre, a butorokat pedig a közzégnak adták. A belügyminiszter az egylet feloszlását jóváhagyta.

A Katholikus Körök Országos Szövetsége november 20 án, kedden tartja ez idei nagygyűlését a következő programmal:

Délelőtt 9 órakor szent mise az egyetemi templomban.

Délelőtt 10 órakor az Országos Szövetség nagygyűlése a Budapesti Katholikus Kör disztermében (IV. Molnár-utca 11.) Tárgyszorozat:

1. Elnöki megnyitó. Mondja: ifj. *Zichy* János gróf.
  2. Üdvözlések.
  3. Az igazgató-tanács jelentése.
  4. A *katholikus körök teendői a katolikus hitélet* emelése körül. Előadó: *Andor* György dr. primási szertartó.
  5. A *katholikus egyesületek teendői a nép anyagi érdekei* körül.
- Délben 1 órakor közös ebéd a Budapesti Katholikus Kör éttermeiben. Egy teríték ára 1 forint 20 krajczár.
- Délután 3 órakor a Nagygyűlés folytatása.
6. A központi titkár jelentése.
  7. Pénztári jelentés.
  8. Az elnökség és az igazgatótanács tagjainak megválasztása.
  9. A szövetség alapszabályainak módosítása.
  10. Indítványok.
  11. Elnöki zárszó.

IRODALOM.

Zalán futása németül. Ritka munka jelent meg a könyvpiacson: »Zalán Futása« (Zalans Flucht) német hexameterekben. Ritka e mű kétszeresen, mert magyar mű ritkán jelenik meg idegen nyelveken s annál kevésbbé oly klasszikus fordításban és verseléssel, minő a jelen mű szerzőjeé, *Kosztka* György, pécsi főreáliskolai tanáré. Szerző a művet a Vörösmarty-jubileumra szánta, hogy a külföld is megismerje és méltányolni tanulja e kiváló költőket. Művét a nagy költő leányának, *Szell* Kálmán miniszterelnök nejének, Vörösmarty Honának ajánlja. A mű Halléban jelent meg *Hendel* Ottó kiadásában.

TANUGY.

Az országos katolikus tanügyi tanács. Budapesten november 14-én igen érdekes és a katolikus tanügy előbbrevitele szempontjából igen fontos ülést tartott.

Dr. Steinberger Ferencz kanonok elnök különféle jelentések után tudomására hozta a tanácsnak, hogy *Hornig* báró püspök 1200 koronát adott az augusztusban megtartott II. katolikus tanitói kongresszus költségeinek fedezésére; mit a tanács köszönetének kifejezésével vett örvendetes tudomásul.

Több tanitóttestület az *Üsd* vissza ügyé-

ben keresvén meg a tanácsot, a tanács a következő komoly határozatot hozta: A tanács oly magas erkölcsi színvonalon állónak ismeri a hazai tanitóságot, hogy hozzá ilyen sárdobálás fel nem juthat és rajta foltot nem ejthet.

A székesfehérvári tanítóegyesületnek a kongresszustól a bizottsághoz áttett abbéli felirata, hogy a tanitói fizetést képező föld adóját ne a tanító, hanem a fentartó fizesse, azt határozta a tanács, hogy az egyes egyesületek utján a tanács összeállította a hazai tanitóság ebbéli viszonyait, hogy az akciót ehhez mérve megindithassa.

Ezután a kongresszustól megállapított föli-
ratok hagyattak jóvá. Az elnökség megbizato-
tott, hogy e föli-
ratokat a püspöki karhoz ter-
jeszse föl.

Dreisziger Ferenc kalocsai képzőtanár tartotta meg ezután hatásos emlékbeszédét Mócsy Antal fölött. A tanács elhatározta, hogy e beszéd külön lenyomatban a tanitóság között szétosztatik. A külön lenyomat költségeit Steinberger elnök viseli. Egyben országos mozgalmat indít az elnökség javaslatára a Mócsy-emlék ügyében s e tekintetben a kalocsai helyi bizottsággal teszi magát a tanács érintkezésbe.

ZENE és MŰVESZET.

A »Zenélő Magyarország« zongora és hegedű zenemű folyóirat most megjelent XXII-ik füzeté a következő szép s értékes zenemű ujdonságokat közli: I. *Szentirmay* Elemér »Hogyha könyvet látsz.« II. *Szentirnay* Elemér, »Csali legény« két magyar dalát. III. *Rossy Gy.*, »Rendez-Vous« hirneves keringőjét IV. *Schumann* Róbert »Emlék-Erinnerung« salon darabját. Ily gazdag tartalommal jelenik meg a »Zenélő Magyarország« minden füzeté. Évenként 24 füzet, minden füzet 10—10 oldal tartalommal a legjobban megválasztott kiváló sikertű ujdonságokból összeállítva. Előfizetési ára egész évre 242 oldal tartalomra 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona. Egyes számok ára 60 fillér. Előfizethetni a most folyó IV. évfolyamra a »Zenélő Magyarország« (*Klökkner* Ede) zeneműkiadóhivatalában, Budapest VI. ker. Csengery-u. 62. a honnan jegyzékeket ingyen s bérmentve küldenek.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Péntek: »Bőregér.«
Szombat: »Jáfet 12 felesége« (előszőr.)
Vasárnap:) délután: »Tótleány«
este: »Magdolna« (Paulayné vendégjátéka.)

Blaha Lujza kitüntetése.

A nemzet csalogányát nemcsak az ifjuság kereste föl lelkesedése jeleivel legutóbbi jubileumán.

Királyi kitüntetés érte a művésznőt, a mi legritkább esetek közé tartozik a művészetek történelmében. Mert hiszen a színművészettel érintkezünk ugyan legtöbbször, ettől kapjuk a legtöbb élvezetet, de talán éppen ezért megszoktuk hétköznapi dolognak tekinteni s ha kitüntetések osztoznak, legutoljára jut eszükbe a hatalmasoknak a színművész.

Blaha Lujza ebben is kivétel. Neki megadatott, hogy korszakos művészetének elismerését megkapja a nemzet kicsinyeitől és nagyjaitól egyaránt. A hivatalos lap tegnapi száma u. i. a következő királyi kéziratot közli:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán **Blaha Lujza** (báró *Splényi Odönné*) színésznőnek, e minőségében sok éven át szerzett érdemei elismerésül, a koronás arany érdemkeresztet adományozom.

Kelt Gödöllőn, 1900. évi november hó 10-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf *Széchenyi Gyula* s. k.

A hír rövidesen elterjedt az országban s különösen Budapestről számosan fejezték ki Blaha Lujzának szerencse kívánataikat.

Bőregér. Ma este az ismert szereposztással *Strausz* János nagy operettjét: a *Bőregért* ismétlik meg. Az előadás iránt igen nagy az érdeklődés.

Csiky Gergely emlékezete. Hétfőn, *Csiky Gergely* halála évfordulóján a nagydrámaíró klasszikus vigjátéka: a *Jóslat* kerül színre *Paulayné Adorján Berta* vendégjátékával. A kitűnő vigjátéka gondosan, nagy buzgósággal készül a társulat drámai személyzete.

Érdekes reprizek. A Szigligeti-Színház igazgatósága az ujdonságok színrehozatala mellett különös gondot fordít arra, hogy a Nagyváradon régebben nem látott, kiválóbb darabok, a színműirodalom maradandó becsü alkotásai, új betanulással, előkelő előadásban juszanak a közönség elé. Mostanában egész csapat rendkívül érdekes reprizre készülődik a társulat. Első sorban szerdán, e hó 21-én *Berezik Árpád* nevezetes sikereket ért történelmi vigjátékát: *Himfy dalait* elevenítik föl, a drámai személyzet elsőrendű tagjaival. Azután a *Szabin nők elrablása* című pompás, bohózatos vigjáték reprizé következik, amit egy bájos, hervadhatlan szépségű operett: a *Kornevillei karangok* fölújítása követ. A festő teremben és szabóműhelyben is lázasan folyik a munka; *Sullivan* híres operettjéhez: *Mikádóhoz* és *Jókai-Strausz Czigánybáró*-jához festik a gyönyörű díszleteket, s varrják a fényes kosztümöket. Nemkevesebb lesz érdekes az a repriz, mely a műsorban e hónap végére van tűzve: felújítják a *Vasgyárost* ugyanis, Ohnet nagyhatású drámáját. Ez előadás érdekességét bizonyára nagyban növeli a színházi körökben elterjedt hír, hogy a *Vasgyáros* címszerepét *Somogyi Károly* igazgató fogja játszani, kinek *Derblay* híres alakítása, s hogy *Clair* szerepében *Paulayné Adorján Berta* lép föl, ki e szerepben már Nagyváradon is nagy diadalokat aratott. A jövő hét műsora egyébként *Balláné Csik Irént* és *Nyáray* Antalt foglalja legkivált.

REGÉNY-CSARNOK.

Isten nélkül.

Történelmi elbeszélés.

Írta: V. B.

10

— Az már más. Akkor hát adom. Anna felnyalabolta a ruhát s a szobájába vonult. Néhány percz múlva elkészült. Guszti alig ismerte meg, annyira megváltozott a férfi ruhában.

— No most tudod, miért kellett a legszebb ruhád? Ugy-e hogy derék férfi volna belőlem. Aztán az szakáll is milyen jól illik az arczomhoz!

— A bizony igaz. Soha ilyen szép férfit nem láttam. De minek ez a maskara?

— Csak türelem, Guszti, türelem. Idővel ezt is megtudod.

Guszti ezzel beelégedett s tovább állott.

— Igy ni, szólt, a magára maradt Anna; most csak nem ismerik meg a nápolyi királynő szolgálóját. Bátran mehetek urnómnak hü emreihez s veszély nélkül beszélhetjük meg, hogyan jöjjenek a királynőhöz.

S valóban felkereste őket. A marczona alakok tartózkodással fogadták az előttük idegen férfit s eleinte szóba se akartak vele ereszkedni.

Hanem Annának is helyén volt az esze. Mutató ujját ajkaira tette és suttogva mondá:

— Pszt! Johannától, a nápolyi királynőtől jövék.

E néhány szó egyszerre megváltoztatta Johanna embereit. Eleinte még kissé gyanakodtak; később gyanujuk is eloszlott s egész vidáman társalogtak vele. Dicsérték urnője iránti hűségét, a mely nem ismer akadályt, csak hogy segítségére lehessen.

Azután megbeszéltek, hogyan juthatnának könnyű szerivel Johanna közelébe.

— Az asszonyok nagyon leleményesek ilyen dologban s ön még túl is tesz rajtuk — mondá a férfiak egyike. Legyen segítségünkre.

— Jól van uraim, válaszolt Anna. Én majd szerezek mindenféle áruhát s ide hozom önöknek. Persze csak egyenkint, vagy legfeljebb kettesével jöjjenek, különben észrevenné Durazzói Károly.

Johanna hívei mind helyeslőleg bólintottak s Anna nemsokára nyugodtan távozhatott. Mindent rendbe hozott.

Néhány nap múltán a férfiak valamennyien Johannánál voltak és szabadon tanácskozhattak Durazzói Károly sorsa felett.

— Tudják uraim, szólt Johanna, Durazzói Károly a multkor nálam volt s felszólított, hogy mondjak le a koronáról. Én nem akartam s ő kényszerített. Végre engedtem. Hogy azonban megbántam lemondásomat, azt talán mondanom sem kell. Azért önöket kérem fel, uraim, önöket, a kik mindig pártomon voltak, akik mindig felajánlották segítségüket. Remélem, most sem hagynak cserben.

— Ránk mindenkor számíthat fölseged, volt az egyhangú válasz. Amíg csak élünk, felseged segítségére használjuk erőnket.

— Köszönöm, ezt vártam önöktől s örülök, hogy nem csalódtam. Mit gondolnak, hogyan vonhatom vissza legkönnyebben Durazzói Károlynak adott szavamat?

— Hogyan? szólt közbe egy durva hang. A legjobb módja annak, ha Durazzói Károlyt sarokba szorítjuk s követeljük tőle, hogy adja írásba a nápolyi királyságról való lemondását.

— És ha nem enged? kérde Johanna.

— Akkor, akkor, . . . az Isten legyen neki irgalmas. Mi nem leszünk.

— Ugy van! hangzott minden oldalról. Akkor röviden végzünk vele. Egyszerűen leütjük a lábáról.

(Vége köv.)

TAVIRATOK.

Hegedüs miniszter Temesvárott.

Temesvár, nov. 15. (Saj. tud. táv.)
Hegedüs Sándor miniszter tegnap ide érkezett és *Dessenffy* püspöknél szállott meg. Ma délelőtt 9 órakor volt a fa- és fémipari szakiskola megnyitása, melyen a miniszter is részt vett. *Telbisz* Károly polgármester szép beszédben üdvözölte Hegedüs minisztert, a kilelkes szavakban válaszolva az iskolát felavatta. Az ünnepély után a miniszter a püspöki palotában fogadta a tisztelgőket.

A bizottsági ülések.

Budapest, nov. 15. (Saj. tud. táv.)
Az igazságügyi bizottság mai ülésén el-

fogadták a konzuli illetékek szabályozásáról szóló törvényjavaslatot.

A pénzügyi bizottságban Neményi előadó előterjesztette az 1901-dik évi költségvetést.

Az orosz czárt megmérgezték.

Szentpétervár, nov. 15. (Saj. tud. táv.) Berlinben és Pétervárott az a hír van elterjedve, hogy orosz czár jelenlegi betegsége nihilisták merényletével van összefüggésben, amennyiben mérget adtak be neki italbans attól betegedett meg súlyosan.

Kállay utazása.

Bécs, nov. 15. (Saját tud. távirata.) A Neue Freie Presse jelentése szerint Kállay közös pénzügyminiszter ma hosszabb hivatalos utra az okkupált tartományokba utazik.

Elzülött előkelő ifju.

Budapest, nov. 15. (Saj. tud. táv.) A kir. törvényszék a ma megtartott végtagyaláson Nagyboldonyi **Bölgöny** Dezsőt váltóhamisításban bűnösnek mondta ki s két és fél évi fegyházra ítélte.

A nápolyi panama.

Róma, nov. 15. (Saj. tud. táv.) A nápolyi panamában erősen folytatják a vizsgálatot. Jellemző, hogy egy Rómából kiküldött iskola felügyelő a nápolyi »Salvator Rosa« nevű reáliskolában száz hamisított érettségi bizonyítványt talált.

Krüger utazása.

Portsaid, nov. 15. (Saj. tud. táv.) **Krüger**, a búr köztársasági elnök csekély kísérettel ma ideérkezett. Az újságírók tisztelegni akartak nála, de nem fogadta őket.

A bruszai zendülés.

Konstantinápoly, nov. 15. (Saj. t. t.) Az Agence de Constantinople megcáfolja a külföldi lapoknak az állítólagos bruszai zendülésről szóló híreszteléseit azzal a kijelentéssel, hogy az egész bruszai vilajetben egy perczre sem zavarták meg a rendet.

Törökországból.

Konstantinápoly, nov. 15. (Saját tud. táv.) Az ökümeni pátriárka lemondott, mint-hogy a hatóságok egyházi ügyekre vonatkozó panaszait nem hallgatták meg.

A búrok végnapjai.

London, nov. 15. (S. t. t.) A Daily Mailnak jelentik Pretóriából tegnapi kelettel, hogy Botha közölte Roberts lorddal azokat a föltételeket, a melyek mellett kész magát megadni.

KOZGAZDASAG.

A Keresztény Szövetkezetek Országos Kongresszusa (a Budapesti Katolikus Kör disztermében.) f. hó 21-én lesz megtartva a következő tárgysorozattal:

1. Elnöki megnyitó. Mondja **Zichy** Aladár gróf.
2. Udvözlések.

3. A keresztény szövetkezeti ügyről: Előadó: **Rakovszky** István cs. és kir. kamarás, orsz. képviselő.

4. A vidéki szövetkezetek és a központ. Előadó: **Szentiványi** Károly plebános, szövetkezeti elnök.

5. Jelentés a Keresztény Szövetkezetek Országos Központjának eddigi működéséről.

6. Indítványok.

7. Elnöki zárszó.

Délután egy órakor bankét a Katolikus-Kör éttermében. Egy teríték ára 1 frt 20 kr.

Délután 3 órakor A Keresztény Szövetkezetek Országos Központja mint Szövetkezetnek alakuló gyűlése a Budapesti Katolikus Kör disztermében.

Osztályorsjáték. Ma kezdték meg a VII. osztályorsjáték első osztályának a húzását a társaság duna-utcai palotájának földszinti disztermében. A húzás helyiségét már korán reggel nagy számban keresték föl a kíváncsi érdeklődők, a kik között alig volt olyan, a ki érdekelt ne lett volna a szerencsekerék titokzatos forgandóságában. A mostani húzás két napos és holnapra is nem egy nagyobb nyeresemény várható.

A ma kihuzott számok ezek:

60.000 koronát nyert: 56953.

10.000 koronát nyert: 31250.

5000 koronát nyert: 33642.

2000 koronát nyert: 78510.

1000 koronát nyertek: 455 7124 21453

29819.

500 koronát nyertek: 12134 48154 76416 97851.

300 koronát nyertek: 7478 9908 21097

25032 32655 33159 42235 52765 56452 66479

73437 75270 79405 90592.

A többi kibuzott számok 100 koronát nyertek.

Szőlőink rekonstrukciója. Lázás munka folyik országszerte a filoxera által elpusztított szőlők felújítására. Ma még nem de idestova ugyanakkora szőlő területe lesz az országnak mint volt a filoxera pusztítása előtt, a mikor majd csak arra kell vigyáznunk, hogy egy második filoxera invázió az óriási befektetést és munkát ne tegyen ismét tönkre. Annak, hogy az ország szőlő területét a filoxera ilyen hamarosan tönkre tett, legfőbb oka az, hogy szőlőink borzasztóan el voltak hanyagolva, a talaj ki volt zsarolva, a szőlőnek fája és gyökérzete silány s így természetesen, hogy a filoxera könnyedén elpusztította. Hogy nem minden szőlővel bánt el ilyen könnyedén, annak a napokban láttam igen szép példáját Erdélyben egy közép birtokos 7 holdas szőlőjében. Ez a szőlő dacára annak, hogy a folytatását képező községi szőlőkben évek óta pusztít a filoxera, filoxera mentes, gyönyörűen fejlődött s hűvelyk ujnyi vastag fát növeszt. Pedig a tulajdonos csupán dus trágyázás s igen intensiv műveléssel védekezik, annyi év óta már a legszebb eredménnyel. A szőlő trágyázása s megfelelő művelése tehát nemcsak nagy és egyforma terméseket biztosít, de filoxera pusztításának is gátat vet s ha teljes és biztos védelmül talán nem is szolgál, de arról biztosítja a tulajdonost, hogy szőlője hosszasan fog ellentállani s így megvédelheti azt átoltás vagy más módon, anélkül, hogy e kiadásokat jelentékenyebben megérezné, mert a folyton termő szőlő jövedelmének csak egy részét kell a felújítás, illetve átoltásra fordítania.

Kétséget sem tehát, hogy szőlőnkől nagy terméseket csak úgy remélhetünk, ha kellő mély művelés illetve kapálás mellett elegendő mennyiségű trágyával is ellátjuk azt. Három évenként 300 métermázsa az a minimális mennyiségű istállótrágya kat. holdanként; a melyet a szőlő igényel, de még ezen mennyiségű trágya mellett sem adhatja állandóan a legnagyobb termést. Ezen trágya mennyiséggel évente 5 kg. foszforsavat, 60 kg kálit és 50 kg. nitrogént juttatunk a talajba. S tényleg a szőlő nem von ki a talajból évente 25 kg-nál több foszfort mégis czélszerűbbnek bizonyult

jóval többet adni, mert minél hamarabb felvette a tőke a neki szükséges foszforsava mennyiséget. annál hamarabb képes lessz a neki szükséges káli — és nitrogén mennyiséget is felvenni, illetőleg értékesíteni: annál hamarabb fejlődik tehát, annál biztosabban érleli a fáját és hoz termést, ez okból tehát évente 40—50 kgm. szuperfoszfátot kell az istállótrágyázás dacára is kat. holdanként adni. A káli mennyiség sem elegendő a melyet az istállótrágyában adunk, s szükséges azt még mintegy 40 kg. kálival pótolni. A kellő időben szőlő érés s a must magas cukortartalma csak akkor érhető el, ha káliban nincsen hiány. A szőlő még akkor is meghálálja a káli, ha a talaj elemzés esetleg nem mutat fel kálihiányt, 100 kgm. 40%-os kálissal ennél fogva normalis adagnak tekinthető. Az istállótrágyának azonban nitrogén tartalma sem elegendő s különösen ha ez gyenge minőségű, a szőlő fája nem fog elég erőteljesen fejlődni. Az istállótrágyán kívül kat. holdanként 40—60 kgm. chilisátrómot szükségelt a szőlő.

Ilyen módon kell tehát a szőlőt okszerűen trágyázni, de nem szabad feledni, hogy bár ez felette fontos de mégsem egyedüli tényező a szőlő karban tartására. A helyes metszési mód, a talaj kellő megmunkálása, a szőlő fajta specifikus termékenysége szintén traktatbe veendő, a melyek ugyancsak közreműködnek a szőlő jövedelmezőségére.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 33.

Idénybérlet 31 sz.

Nagyváradon, pénteken, 1900. nov. 16-án

B Ö R E G É R.

Operette.

S Z E M É L Y E K :

Eisenstein Gábor, magánzó — Pintér Imre
Rozalinda, neje — — — B. Csik Irén
Frank, fogházigazgató — — Nyáray Antal
Orlovsky, herceg — — — Lányi Edith
Alfréd, énekmeister — — — Perényi József
Falke jogtudor, jegyző — — — Deésy Alfréd
Blind, ügyvéd — — — Füredi József
Adél, Rozalinda szobaleánya — — — Forrai Ferike

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Támlászek 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Színházi látesövek a ruhatárnál kaphatók bérbe, ára 30 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szombaton, nov. 17-én:

Jáfet tizenkét felesége.

Uj operette.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1900. nov. hó 13-ik napján tartott vásárban eladott természetények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 13.60—13.—. Kétszeres buza 12.60—12.—. Rozs 12.80—12.20. Arpa 11.60—11.20. Zab 10.40.—10.—. Tengeri: 9.60.—9.20. Borsó 36.—. Lencse 42.—. Bab 14.20. Köles-

kása 24.— Burgonya 3.60. 100 kiló lángliszt 25.— zsemlyelisz 24.— fehérkenyér liszt 23.— barnakenyér liszt 20.— széna fuvarral 5.20, szalma 1.— Szalonna 106.—, 6 kiló zsup-szalma —16, 150 dkg alom-szalma —8. 1 köbm. bükkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.80, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.84. Lámpaolaj —.82. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.72, Szilva-pálinka 1.60. Szesz 2.—. 1 mm. kőso 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 72.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 68.—, uj bor 50.—, mész 2.30, kemény faszén 3.20, puha faszén 3.—, kendermag 20.—. köles —.—, repce —.—, dió 50.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 42.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonna 1.18, sertésus 1.—4, juh-hus 64, veres hagyma 14, fog-hagyma 30, bors 2.40, paprika 2.20, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 40, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1900. évi nov. hó 13-ról. Tiszta buza körülbelül 2000 hltr, kétszeres buza 500 hltr, rozs 700 hltr, árpa 120 hkl. zab 400 hltr, tengeri 2400 hltr, burgonya 800 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 250 drb, félhizott 480, sovány 200, süldő 470, malac: 650, hizott marha 21, jármás ökör 500, fejős tehén 300, borju 260, bivaly 16, juh és kecske 380, ló 533.

Marha ártáblázat 1900. nov. hó 13-ról. Egy pár első rendű jármás ökör 620—680, egy pár másodrendű jármás ökör 470—600, egy pár harmadrendű jármás ökör 265—460, 1 drb fejős tehén 100—250, 1 drb vágó ökör 250 kgr. 160—230, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—180, 2 drb. veres borju 30—50, 1 drb. fél éves borju 36—44, 1 drb egy éves borju 46—70, két éves borju 68—170, 1 drb hizott sertés 78—132, 3 pár fél éves 24—30, 1 pár egy éves sertés, 38—58, 1 pár két éves sertés 62—122, 1 drb igás ló 140—280, 1 pár ökörbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 26—36, 1 pár bojubőr 10—20, pár lóbőr 8—18.

Határidők.

Budapest, nov. 15.	
Buza októberre	— — — — —
Buza áprilsra	7.61
Tengeri	5.07
Rosz ápr.	7.23
Zab ápr.	5.60
Káposzta, repce, aug.	— — — — —

Értéktőzsdé

Budapest, nov. 15.	
Osztrák hitel	663.—
Magyar hitel	669.75
Allamvasut	660.—
Rimamurányi	487.—
Magyar jelzálog	436.—
Salgótarjáni	— — — — —
Wagon-kölcsön	— — — — —

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. nov. 15-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	96 05
Magyar koronajárdék	90 30
Magyar vasuti kölcson aranyban 4,1/2%	99 25

Magyarvasuti kölcson ezüstben 2 1/2%	— — —	98.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — —	96 59
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — —	91 25
Italméresi jog megváltási kötvény	— — —	98 30
Horváth-szlavónföldterhermentési kötvény	— — —	92 50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	— — —	164.—
Tiszaszabályozás szezedi sorsjegyek kölcson	— — —	141.—
Osztrák járadék papirban	— — —	97 85
Osztrák járadék ezüstben	— — —	97 65
Osztrák járadék aranyban	— — —	95 50
Osztrák korona járadék	— — —	98 25
Osztrák államsorsjegyek	— — —	183 50
Osztrák magyar bankrészevény	— — —	16 90
Magyar hitelbankrészevény	— — —	669 50
Osztrák hitelintézet részevény	— — —	659 25
Párisi vista	— — —	95 85
20 frankos arany (Napoleond'or)	— — —	19 21
Németbirodalmi márka	— — —	117 60
London vista	— — —	240 55
20 márkás arany	— — —	28 51

a szorakészítéértfelelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Üveg- és porcellán-üzlet

áthelyezés.

Tisztelettel értesitem t. vevőimet és a n. é. közönséget, hogy

üveg- és porcellán-üzletemet

1900 november 15-től

Kossuth (Sas) utca, Mezey-féle szomszéd házban
helyeztem át.

További b. látogatását kérve, maradok

kiváló tisztelettel

HANT FRIGYES.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,
számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.